

A PÉCSBÁNYATELEPI „EZERÉVES GESZTENYEFA” EMLÉKE

Trebbin Ágost

Visszaemlékezve fiatal koromra, mindig nagy örömöm telt a különböző erdei kirándulásokban. Gyakran jártam a Pécsbányát körülölelő mecseki erdők szépséges vadonában is. A zöld körrel jelzett turistaösvény a pécsbányatelepi „Ezeréves gesztenyefától” indult el. Jól emlékszem, mikor megláttam a halálában is döbbenetes óriást, valami furcsa érzés kerített hatalmába. Akkor még nem tudtam megmagyarázni, mit is éltem át. Hetven hosszú évet kellett megélnem, hogy rájöjjek, ott és akkor a magyar nemzet sorsát láttam magam előtt. Jelfát, amelyben benne zokog egy nemzet sorsa.

Próbáltam irodalmi forrásmunkákat felkutatni, hogy megtudjam a fa igazi történetét, de csak emlékfoslányokat, legendákat, meséket találtam.

A felnövekvő és megöregedő pécsi nemzedékek hosszú-hosszú sora csak így nevezte a vénséget: az „Ezeréves gesztenyefa”.

Több regélő úgy vélte, hogy a fa alatt már Árpád fejedelem vezéreinek egyike is megpihent. A szittyia magyar vitézek itt, az erdei rejtek biztonságában gyűjtötték erőt az újabb portyákra. Hogy ki volt az, aki a fiatal gesztenyesuhángot valójában elültette ide, az akkor még rengetegként susogó, városközeli erdő közepébe? Talán a késő római kori Sopianae város egy ábrándos lelkű polgára, aki magányra vágyva, a maga teremtette arborétumában az olasz mediterrán világot próbálta visszaálmódni?

Elmúltak a kalandos idők. Városunk köré szilárd falak nőttek ki a földből. Az öt torony városában már kegyes, hívó lakosok kérték kezdetleges otthonaikra az Úr kegyelmét. Azután változott a történelmi szín. Kegyetlen tatár hordák és borzalmas pestisjárványok jöttek, amelyek ellen nem volt védekezés. Az emberek egy részének a mecseki erdők nyújtottak úgy-ahogy védelmet. Ekkor az „Ezeréves gesztenyefa” búcsújáró helylépést elő. Bizonyára volt valami durva kőből felállított kereszt is a fa tövében, de az emberek egy része az akkorra hatalmassá terebélyesedett, magyarokat védő „Jelfa” szellemétől várta a segítséget.

Azután sok-sok század múlt el Pécs felett. Dicső magyar királyok jöttek és vérengző török hordák. Labanc-kuruc, és ki tudná felsorolni még hányféle uraság féktelen dülását szenvedte végig az ősi város.

Az „Ezeréves gesztenyefa” csak sejtelmesen hallgatott. Hatalmas gyökérzete mélyen fúródott a Mecsek piros-barna agyagába, neki nem ártottak a viharok. Talán csak erősebb téli fagyokban reccsentek meg szomorúan tavaszt váró erős ágai.

Az ezeréves gesztenyefa

1896-ban az ország és Pécs városa fényes külsőségek között ünnepelte a millenniumot. Nagy dolog ez, ujjongtak a magyarok. Legfeljebb néhány szkeptikus morgolódot: „Szép-szép, de azért itt van a nyakunkon Ferenc Jóska, mármint az a fránya Habsburg császár.”

Az „Ezeréves gesztenyefa” is úgy gondolta, illik ünnepelni. A langy meleg tavaszi szél végigsimogatta az öreg ágakat, és a boldog, szerelmet álmódó matuzsálem virágba borult. A frigy meghozta eredményét, őszre barna gesztenyegyerekek nevettek elő a zöld termésburkokból.

Azután történt valami szörnyűséges és megmagyarázhatatlan. Az öreg gesztenyefa egyszerre csak, egyik napról a másikra megdermedt. A körülötte álló fák csendes hangon suttozták, „elment az öreg”.

A kirándulók riadtan adták tovább a hírt: Meghalt az „Ezeréves gesztenyefa”. „Emberek, vigyázzunk, valami vész közelít!” De az emberek önfelédten hajszolták az élet kisebb-nagyobb örömeit. „Eljött a boldog békeidő” - emlékeztek még sokáig a régi öregek.

Pedig az öreg fa „testamentumára” jó lett volna odafigyelni. Jött a szörnyű I. világháború, a szerb megszállás, a gazdasági válság és az elszegényedés. És elkövetkezett az országot megcsúfoló szörnyű amputáció. A nagyhatalmak 1920. június 4-én, a Trianon palotában aláírták a békediktátumot. Az „Ezeréves gesztenyefa” már nem szenvedett emiatt. Repedezett öreg teste lassan száználmas múmiává aszalódott, amelyet már csak az örökzöld borostyán tartott magasba.

Emlékkövel tisztelegtünk „az öreg” előtt

A kiszáradt „Ezeréves” 1968-ig még tartotta magát, azután halott törzse ismeretlen körülmények között egyszer csak eltűnt. Talán senkinek sem jutott eszébe érdeklődni, hogy kinek a tűzhelyében kötött ki.

Helyét a Mecsek Egyesület 2004-ben emlékkövel és táblával tisztelte meg.

Öregkori álmaimban sokszor megjelenik az öreg, kiszáradt fa sziluettje. Fi-

gyelmeztet, hogy a világ minden összeharácsolt kincse, anyagi java csak múló szemét. A lelkét vesztő ember csak semmit érő ócska kacattá válik a múló idő süllyesztőjében.